herpy

WARANY

Yellow tree monitor

Varanus reisingeri

Smukły, żółto-czarny waran drzewny z wyspy Misool w Indonezji, z długim chwytnym ogonem i jaskrawożółtymi plamami na grzbiecie. *Varanus reisingeri* rzadko spotyka się w terrariach. Wymaga wysokiego, ciepłego terrarium o dużej wilgotności i jest gatunkiem dla doświadczonego hodowcy waranów, nie dla początkującego.

Rodzina: Varanidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**80-95 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 180 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**27-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-48 °C**
Temperatura w nocy	**24 °C**
Wilgotność	**60-90%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-7 jaj**
Inkubacja	**160-170 dni** przy 29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Brak danych (DD)**

O gatunku

Varanus reisingeri należy do waranów drzewnych z podrodzaju *Euprepiosaurus* i jest blisko spokrewniony z *Varanus prasinus*. Ciało jest smukłe, a długi chwytny ogon może stanowić ponad dwie trzecie całkowitej długości zwierzęcia. Jest aktywnie używany podczas wspinaczki.

To ubarwienie sprawia, że gatunku nie da się z niczym pomylić. Kolor podstawowy jest czarny, a na grzbiecie widnieją jaskrawożółte plamy i oczka ułożone w poprzeczne rzędy. Pysk jest niemal biały, a brzuch biały do żółtawego, u niektórych osobników z różowym odcieniem. Inne gatunki z tej samej grupy są zielone, niebieskie lub czarne z innym rysunkiem, więc już samo ubarwienie odróżnia od nich ten gatunek. Gatunek opisano w 2005 roku, a nazwa honoruje niemieckiego przyrodnika i terrarystę Manfreda Reisingera, który pomógł ustalić, że jest to nowy gatunek. Późniejsze badania budowy łusek wykazały duże podobieństwo do *V. prasinus*, dlatego niektórzy autorzy traktują go jako podgatunek. Tutaj przyjęto powszechny pogląd, że jest to odrębny gatunek.

Dorosły *V. reisingeri* mierzy około 80 cm długości łącznie z ogonem i może osiągnąć 95 cm. Masa ciała nie jest udokumentowana. Zwierzęta są aktywne w dzień i płochliwe, a większość osobników w handlu pochodzi z odłowu.

Nie jest to gatunek dla początkujących ani gatunek, który warto wybierać wyłącznie ze względu na wygląd. Żyje długo, wymaga dużego, samodzielnie zbudowanego terrarium oraz ciepłego, wilgotnego i dobrze wentylowanego środowiska, a zwierzęta z odłowu niemal zawsze mają pasożyty i są zestresowane. Łączne wymagania co do miejsca, prądu, pokarmu i czasu są znacznie większe, niż sugerowałby rozmiar zwierzęcia.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Varanus reisingeri występuje wyłącznie na wyspie Misool w archipelagu Raja Ampat u zachodniego krańca Nowej Gwinei, w prowincji Papua Zachodnia w Indonezji. Miejscem typowym jest sama wyspa i nigdzie indziej nie znaleziono tych zwierząt. Zasięg jest więc niezwykle mały, a gatunek zalicza się do jaszczurek o jednym z najmniejszych znanych obszarów występowania.

Na wyspie gatunek żyje w lesie od poziomu morza do około 535 m n.p.m.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja.

ŚRODOWISKO

Varanus reisingeri jest zwierzęciem nadrzewnym, żyjącym w tropikalnym lesie deszczowym. Podobnie jak inni przedstawiciele grupy przebywa wysoko w koronach drzew i używa długiego chwytnego ogona, by trzymać się gałęzi i utrzymywać równowagę.

Istnieje tylko niewiele bezpośrednich obserwacji gatunku w naturze i brak pomiarów temperatury oraz wilgotności w miejscu jego występowania. Las deszczowy na wyspie przy równiku ma ciepły i wilgotny klimat przez cały rok z niewielkimi wahaniami, dlatego w niewoli gatunek trzyma się w wysokich temperaturach i przy wysokiej wilgotności, z niewielką różnicą między latem a zimą. Jakie wartości panują na Misool, nie jest udokumentowane.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego, samodzielnie zbudowanego terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 180 cm (długość × szerokość × wysokość), przy czym wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna. Jeśli chcesz trzymać parę, potrzeba znacznie więcej miejsca i wielu oddzielnych kryjówek. Młode mogą zacząć w mniejszym, ale nadal wysokim terrarium, w którym łatwo znajdą pokarm, i być przenoszone do większego w miarę wzrostu. Tempo wzrostu i odpowiednie wymiary dla młodych nie są udokumentowane.

Zbuduj terrarium z litej płyty drewnianej, szkła lub tworzywa, tak by ciepło i wilgoć pozostawały w środku, i zamontuj wentylację na dwóch wysokościach, aby powietrze krążyło, nie wysuszając wszystkiego. Pokryj tylną ścianę korkiem lub podobnym materiałem, aby zwierzę mogło wspinać się wszędzie. Ustaw mocną centralną gałąź lub całe drzewo i dodaj gałęzie pod wieloma kątami i na różnych wysokościach, aby zwierzę mogło chodzić, skakać i się wspinać. Rury korkowe dają schronienie i miejsce do spania, a skrzynka z wilgotnym mchem pomaga zwłaszcza młodym i samicom, które mają składać jaja. Żywe rośliny rzadko przeżywają ostre pazury, więc używaj sztucznych roślin i pnączy.

Jako podłoże stosuje się warstwę zatrzymującą wilgoć z włókna kokosowego, mchu, ziemi bez nawozów lub drobno pociętej kory cyprysowej, najlepiej z liśćmi na wierzchu. Unikaj piasku, kamyków i żwiru, które zwierzę może połknąć, co prowadzi do niedrożności jelit. Gatunek jest nadrzewny, więc podłoże służy głównie do utrzymania wilgoci. Zamknięte drzwiczki muszą zawsze być solidnie zabezpieczone, a źródła ciepła osłonięte, aby zwierzę nie mogło się o nie poparzyć. Postaw małą miskę z wodą wysoko na uchwycie, wtedy będzie używana.

TEMPERATURA

Temperatura dzienna w terrarium powinna wynosić 27-32 °C, a w nocy nie może spadać poniżej około 24 °C. Pod miejscem do wygrzewania, do którego zwierzę może podejść bardzo blisko, temperatura powierzchni powinna wynosić 35-48 °C. Zacznij od dolnej granicy i pozwól, by zachowanie zwierzęcia pokazało, co mu odpowiada. Podane wartości to temperatura powierzchni mierzona termometrem na podczerwień, a nie temperatura powietrza.

Najważniejszy jest duży gradient temperatur, aby zwierzę samo mogło wybierać między ciepłym miejscem do wygrzewania a chłodniejszymi zakątkami. Użyj jednej lub kilku lamp grzewczych nad miejscem do wygrzewania, najlepiej podłączonych do termostatu, i osłoń je tak, by zwierzę nie mogło dotknąć żarówki. Mierz temperaturę zarówno na górze, jak i na dole terrarium. Jeśli zwierzę przez cały dzień siedzi w najzimniejszym kącie, jest za zimno albo coś jest nie tak ze zdrowiem.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, około 60-90 %, najlepiej powyżej 70 %. Utrzymuj ją, obficie zraszając terrarium ręcznie rano i pozwalając powietrzu nieco przeschnąć po południu. Zraszaj ponownie wieczorem. Zraszacz włączany na kilka godzin naraz może pomóc, ale jeśli pracuje bez przerwy, podłoże staje się zbyt mokre i pojawia się pleśń.

Obie skrajności są szkodliwe. Zbyt wysoka i stała wilgotność prowadzi do infekcji dróg oddechowych i pleśni, a zbyt niska do odwodnienia, trudnych linień i problemów z oddychaniem. Jeśli wilgotność jest właściwa, zwierzę nie potrzebuje kąpieli. Kąpiel jest konieczna tylko wtedy, gdy resztki wylinki przywierają do palców lub końca ogona i zaczynają odcinać dopływ krwi. Zwierzę rzadko pije z miski i najchętniej pobiera wodę z kropel, więc delikatnie zraszaj pysk zwierzęcia i okoliczne liście, aby mogło je zlizywać.

OŚWIETLENIE I UVB

Varanus reisingeri jest aktywny w dzień i potrzebuje 12 godzin światła dziennie ze świetlówek lub LED. UVB nie jest bezwzględnie konieczne, ale zaleca się je jako zabezpieczenie, ponieważ może łagodzić skutki niepełnowartościowej diety, zwłaszcza u młodych i samic. Użyj świetlówki UVB dla strefy Fergusona 2 nad jedną stroną terrarium, aby zwierzę mogło wchodzić w światło i z niego wychodzić. Strefa jest oszacowana na podstawie dziennego zwierzęcia nadrzewnego żyjącego w lesie i nie jest udokumentowana dla samego gatunku.

Zamontuj świetlówkę tak blisko miejsca do wygrzewania, aby zwierzę mogło jednocześnie korzystać ze światła i ciepła, ale tak, by nie mogło dosięgnąć jej pazurami. Wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ emisja UVB spada na długo przed tym, zanim światło wyda się słabsze.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Varanus reisingeri jest wszechstronnym łowcą, który zjada owady i inne bezkręgowce oraz mniejsze kręgowce. Podstawą diety powinny być owady takie jak karaczany i świerszcze, uzupełniane ćmami, motylami, jedwabnikami, larwami barciaka, larwami zawisaków (hornworm) i mącznikami. Podawaj szeroki wybór i często zmieniaj pokarm, aby zwierzę nie stało się wybredne.

Ciężkostrawne, mięsne pokarmy, takie jak myszy, małe ptaki, krewetki, mielony indyk, gotowane jajka oraz kawałki kurczaka i ryby, podaje się rzadziej, np. kilka razy w miesiącu. Gryzonie i inne mięsne pokarmy nie są podstawą diety tego gatunku, a ich nadmiar może prowadzić do otyłości.

Owady należy przed podaniem dobrze odkarmić i raz w tygodniu oprószać wapniem z D3. Raz w miesiącu oprósza się je zamiast tego multiwitaminą. Suplement można też wmieszać w mielone mięso. Karm codziennie, zmieniając pokarm; dokładna częstotliwość karmienia nie jest udokumentowana dla tego gatunku. Nie wiadomo na pewno, czy gatunek zjada owoce.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzęta z odłowu są płochliwe, ukrywają się i łatwo ulegają stresowi. Może minąć kilka miesięcy, zanim zwierzę z odłowu ci zaufa. Codziennie spokojnie wkładaj rękę do terrarium i pozwól, by zwierzę z ciekawości samo podeszło. Chwytanie, przymus i gwałtowne ruchy niszczą zaufanie. Zwierzęta urodzone w niewoli są mniej lękliwe i często szybko się oswajają, jeśli nigdy ich nie chwytasz, nie ściskasz ani nie straszysz.

W porównaniu z dużymi waranami gatunek jest mały, ale ma ostre pazury i zęby. Ugryzienie lub zadrapanie może spowodować krwawiące rany, które należy przemyć i zdezynfekować. Nigdy nie trzymaj zwierzęcia za ogon i unikaj mocnego chwytania za tułów. Podczas pielęgnacji i sprzątania otwieraj terrarium spokojnie, aby zwierzę nie wyskoczyło ani nie spadło.

Gady często przenoszą salmonellę. Zawsze dokładnie myj ręce po kontakcie ze zwierzętami, wyposażeniem i podłożem, trzymaj terrarium z dala od kuchni, a małe dzieci i osoby z osłabioną odpornością z dala od zwierzęcia. Zwierzęta najlepiej trzymać pojedynczo. Parę można trzymać razem w bardzo dużym terrarium z wieloma kryjówkami, ale tylko jeśli możesz je

rozdzielić.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Określanie płci u tego gatunku nie zostało szczegółowo opisane, a u małych zwierząt nie da się pewnie określić płci gołym okiem. Niech płeć oceni lekarz weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów. Wiek i masa ciała w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane.

Samice powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, zanim zostaną przeznaczone do rozrodu, ponieważ składanie jaj kosztuje je wapń i siły.

GODY I KOPULACJA

Zwierzęta można trzymać w parach, jeśli terrarium jest bardzo duże i ma wiele kryjówek. Trzymaj parę razem tylko wtedy, gdy możesz je rozdzielić, gdy jedno ze zwierząt jest zestresowane lub przeganiane. Sezon godowy nie jest udokumentowany. Jaja są składane około czterech do pięciu tygodni po udanej kopulacji.

Rozmnażanie w niewoli się udało, ale jest rzadkie i istnieje niewiele szczegółowych opisów. Hodowla wymaga doświadczenia i dobrze urządzonego terrarium, a rozsądnie jest zacząć od zwierząt z hodowli, przyzwyczajonych do kontaktu z człowiekiem.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 1-7 jaj w jednym zniesieniu, a w ciągu roku może być kilka zniesień. Jaja są składane w podłożu lub w skrzynce lęgowej. Wysoka skrzynka o głębokości około 90 cm, wypełniona po brzegi wilgotnym mchem, włóknem kokosowym lub ich mieszanką, pozwala samicy kopać i wybrać miejsce. Jeśli samica nie ma odpowiedniego miejsca, może zatrzymać jaja w sobie lub złożyć je nieprawidłowo, co jest dla niej niebezpieczne.

Skrzynka dla pary musi być znacznie większa niż skrzynka dla jednego zwierzęcia. Wywierć małe otwory w dnie dla odpływu, aby wilgoć się nie gromadziła.

INKUBACJA

Jaja inkubuje się w temperaturze około 29 °C przez 160-170 dni. To długi okres, w którym temperatura musi być utrzymywana bardzo stabilnie. Jaj nie wolno inkubować zbyt wilgotno, a najlepiej może być w ogóle bez podłoża. Nie jest udokumentowane, czy płeć zależy od temperatury inkubacji.

Używaj dobrze skalibrowanego inkubatora, mierz temperaturę dwoma termometrami i regularnie sprawdzaj jaja pod kątem pleśni. Dotykaj ich jak najmniej i nie obracaj ich.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode z hodowli są ciekawskie i nie boją się ludzi, a przy spokojnym obchodzeniu się często szybko się oswajają. Trzymaj je w wysokim terrarium z wieloma gałęziami i kryjówkami oraz przy takiej samej temperaturze i wilgotności jak dorosłe zwierzęta. Pokarmem są owady odpowiedniej wielkości. Wzrost, wiek przy pierwszym zniesieniu i śmiertelność młodych nie są udokumentowane.

Przenieś młode do osobnych terrariów, jeśli zaczną się przeganiać lub wykazywać oznaki stresu.

Zdrowie i częste błędy

Warany drzewne z odłowu rzadko są zdrowe w chwili przybycia, a wiele z nich ma zarówno pasożyty, jak i infekcje dróg oddechowych po transporcie i przetrzymywaniu u dostawcy. W pierwszych tygodniach niech lekarz weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów zbada próbkę kału i stan zdrowia zwierzęcia. Typowe problemy to:

- Robaki jelitowe i pierwotniaki, które wymagają różnych leków. Dlatego na podstawie badania kału trzeba ustalić, czym leczyć zwierzę.
- Infekcje dróg oddechowych wywołane stresem, niewłaściwym klimatem, zbyt suchym lub zbyt wilgotnym powietrzem. Objawiają się śluzem, oddychaniem z otwartym pyskiem i apatią i są leczone antybiotykami od lekarza weterynarii.

- Grzybicze infekcje skóry, które początkowo wyglądają jak szary obszar przed linieniem, siniak lub oparzenie i się rozprzestrzeniają. Nie goją się same i są zakaźne, więc zwierzę należy odizolować w innym pomieszczeniu.
- Resztki wylinki przywierające do palców i końca ogona przy zbyt niskiej wilgotności. Ostrożnie odmocz je letnią wodą, w przeciwnym razie palce i koniec ogona mogą obumrzeć.
- Niedrożność przewodu pokarmowego po połknięciu piasku, kamyków lub żwiru.
- Niedobór wapnia i skutki jednostronnej diety, zwłaszcza u młodych i samic.

Idź do lekarza weterynarii, jeśli zwierzę przestaje jeść, siedzi z otwartym pyskiem, jego skóra się zmienia lub kał jest krwisty albo bardzo rzadki.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.